

Ευγενία Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
(1916-1992 μ.Χ.)

Γεώργιος Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
(1916-1983 μ.Χ.)

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΣΟΦΑΔΩΝ

Αθήναι, Ιούνιος 1997
Ανατύπωση, Ιούνιος 2007

Πρόλογος Α' έκδοσης

Η καταγραφή των δημοτικών τραγουδιών, που περιλαμβάνονται στην ανά χείρας έκδοση είναι μία πράξη αγάπης και σεβασμού για τους Ανθρώπους και τον Τόπο, με τους οποίους και στον οποίο μεγαλώσαμε και ζούμε μαζί εδώ και δεκάδες χρόνια. Και οφείλουμε αυτή την έκφραση της αγάπης και του σεβασμού γιατί οι Άνθρωποι αυτού του Τόπου μας έδωσαν χαρές και λύπες, αγωνίσθηκαν μαζί μας για ευγενικούς σκοπούς, πικράθηκαν για τις αποτυχίες τους και για τις ιδικές μας ατυχίες, είδαν να γκρεμίζονται τα σπίτια τους και τα σπίτια μας και έκλαψαν δίπλα μας στους ίδιους τάφους, την ώρα που παλεύαμε όλοι μαζί να κρατηθούμε όρθιοι σε μπόρες και κατατρεγμούς και καταστροφές και σεισμούς και πλημμύρες και ανόητα, μερικές φορές, πάθη και μίση.

Τα δημοτικά τραγούδια της περιοχής των Σοφάδων μας νανούριζαν στα πρώτα χρόνια της ζωής μας, μας συντρόφευαν αργότερα σε γάμους και πανηγύρια και μας «παρηγορούσαν» σε πικρές ώρες θανάτων προσφιλών προσώπων... Και ήταν πολλοί αυτοί οι θάνατοι το έτος 1940 μ.Χ., τα κατοπινά πικρά χρόνια, τις ώρες του σεισμού του έτους 1954 μ.Χ..

Ήταν τα ίδια τραγούδια, που άνδρες και γυναίκες τραγουδούσαμε μαζί στο Σταλό, στις Βρύσες, στις Εκκλησιές, στις πλατείες, στα σπίτια μας, στα χωράφια, με όποια δήποτε αφορμή: αρραβωνιάσματα, γάμο, βάφτιση, «σουαρέ», αποκριάτικο γλέντι, όργωμα,

θέρο, αλώνισμα, τρύγο, κούρεμα των προβάτων, ξενητεμό, θάνατο. Και τα τραγούδια αυτά «είχαν» μέσα τους μία αλλόκοτη δύναμη και μας στύλωναν και μπορούσαμε έτσι, έστω και αγκομαχώντας, να ξημερωθούμε και να αρχίσουμε πάλι από την αρχή το άλλο πρωί, παραδέροντας ανάμεσα στην πάχνη και στον λίβα, ανάμεσα στο χαμό των ονείρων και στην προσδοκία της χαραυγής... Κι η χαραυγή αργούσε πολλές φορές να έρθει ή δεν ερχόταν ποτέ: «Με γέλασε μία Χαραυγή τ' αστρί και το φεγγάρι... Με γέλασε και μούλεγε πως Χάρος δεν με παίρνει... Βλέπω το Χάρο νάρχεται...».

Οι Σοφοί Πρόγονοι έλεγαν άλλοτε, πως όσο μεγαλύτερος είναι ο καϋμός και ο πόνος, τόσο γλυκύτερο είναι το τραγούδι και όσο περισσότερο ο Άνθρωπος πικραίνεται, τόσο πιο τρυφερά μιλούν η καρδιά του και τα χείλη του. Νομίζουμε, ότι μάλλον είχαν δίκιο, αν κρίνουμε από τους Συγγενείς και Φίλους, που πέρασαν περισσότερες πίκρες και λιγώτερες χαρούμενες ημέρες στον Τόπο μας, τραγουδώντας όμως, ότι «τρία καλά είναι (τελικώς) στον Ντουνιά: τα νιάτα και η λεβεντιά και το καλό κορίτσι», αλλά που ώρες ώρες αυτό το καλό κορίτσι «άξιζε τρία χρυσά γαρύφαλλα σ' ένα ασημένιο τάσι...».

Η έκδοση αυτή δεν διεκδικεί δάφνες φιλολογικές. Το μόνο που θέλουμε είναι να σώσουμε αυτόν τον πλούτο των δημοτικών τραγουδιών της περιοχής Σοφάδων και μάλιστα τραγουδισμένων από άτομα μεγάλης ηλι-

κίας, αλλά με μεγάλη, ευαίσθητη και καθαρή καρδιά. Τα υπόλοιπα ας τα φροντίσουν οι Ειδικοί.

Είναι πολλές οι Σοφαδίτισσες και οι Σοφαδίτες, που τραγούδησαν για μας από το 1959 μ.Χ. μέχρι σήμερα σχεδόν, μπροστά σε ανοιχτά μαγνητόφωνα δεκάδες ώρες, ακούραστα και με αγάπη. Και τα ονόματα, που πρέπει να αναφέρουμε πολλά. Και ποιούς να πρωτοθυμηθούμε... Μένουμε εκστατικοί μπροστά στο κουράγιο τους και στην λεβεντιά τους.

Και αυτά ακριβώς τα στοιχεία, το κουράγιο και την λεβεντιά θέλουμε να «διασώσουμε» για τις νέες γενιές, για τα παιδιά μας, μαζί με την ευχή και την ελπίδα για ένα καλλίτερο αύριο, μ' αηδόνια και πέρδικες, με αετούς και γερακίνες, με λεμονιές και νεραντζιές, με τριανταφυλλιές και μανουσάκια, με διαβατάρικα πουλιά και με πουλιά του κάμπου, με κατακόκκινα φεγγάρια και λαμπερές πούλιες. Και μ' όλη μας την καρδιά θέλουμε γι' αυτές τις νέες γενιές, τα παιδιά μας, «νάναι τα νιάτα δυό βολές, τα γερατιά καμία» και να μαθαίνουν στο χορό της χαράς πώς πιάνεται η Αγάπη:

«Για βγήτε όλοι στο χορό
να δήτε και να μάθετε
Να δήτε και να μάθετε
πώς πιάνεται η Αγάπη
Από τα μάτια πιάνεται,
στα χείλη κατεβαίνει
Ριζώνει έτσι στην καρδιά,
ριζώνει και δεν βγαίνει».

Ελπίζοντας στην Αγάπη Σας, Σας προσφέρουμε με αυτή την έκδοση την ιδική μας, πιστεύοντας στην σημασία και στην αξία της, (ιδίως σήμερα σε χαλεπούς καιρούς), όπως είπε ο Χριστός μας: «Νυνί δε μένει Πίστις, Ελπίς, Αγάπη και μείζων τούτων η Αγάπη».

Σοφάδες, Μάιος 1983

Ευγενία Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
Γεώργιος Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ